

DANUTA MIŁASZEWICZ*

Szczecin

ZRÓŻNICOWANIE JAKOŚCI RZĄDZENIA W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Słowa kluczowe: jakość rządzenia, dobre rządzenie, kraje UE

STRESZCZENIE

Jakość rządzenia jest determinantą osiągniętych przez kraje wyników gospodarowania, a koncepcja dobrego rządzenia staje się wzorcem do naśladowania i oceny osiągniętych przez nie wyników. W artykule przedstawiono wyniki badań zróżnicowania jakości rządzenia w krajach UE-28 w latach 2002–2012 opartych na analizie wartości ćwiartkowych. W badaniach wykorzystano tworzoną przez Bank Światowy bazę wskaźników jakości rządzenia Worldwide Governance Indicators.

Wprowadzenie

Głównym celem współdziałania państw Unii Europejskiej jest spójność ekonomiczno-społeczna mająca prowadzić do wyrównywania się poziomów życia w krajach członkowskich. Jednak pomimo wydawania pochodzących z budżetu unijnego znacznych środków na osiągnięcie tego celu, kraje należące do UE różnią się między sobą pod wieloma względami. Jednym z nich jest jakość rządzenia, która, wyrażając instytucjonalne uwarunkowania prowadzonej działalności gospodarczej, staje się ważną determinantą alokacji krajowych zasobów, efektywnego wydatkowania unijnych funduszy oraz osiągniętych poziomów wzrostu gospodarczego, wpływając na zróżnicowanie poziomów życia w krajach Unii.

* Danuta Miłaszewicz, dr hab., prof. Uniwersytetu Szczecińskiego, Katedra Makroekonomii, e-mail: dmiłasz@wneiz.pl.

Celem artykułu jest analiza zmian jakości rządzenia w 28 krajach należących obecnie do UE i wskazanie dywergencji pomiędzy nimi w tym zakresie. Źródłem danych jest tworzona przez Bank Światowy baza wskaźników jakości rządzenia Worldwide Governance Indicators, a okres analizy obejmuje lata 2002–2012. Wprawdzie w 2002 roku UE tworzyło 15 krajów, ale przyjęcie tego roku jako wyjściowego dla wszystkich obecnych członków Unii pozwala na dokonanie porównań jakości rządzenia i jej zmian w „starych” i „nowych” krajach UE. Analizę zróżnicowania jakości rządzenia i zmian, jakie nastąpiły w tym zakresie, oparto na wartościach ćwiartkowych (kwartylach) stanowiących jedną z miar pozycyjnych przeciętnych, wykorzystując je do przyporządkowania badanych krajów do jednej z czterech wyróżnionych grup oraz prześledzenia zmian pozycji zajmowanej przez dany kraj w analizowanym okresie.

Jakość rządzenia w gospodarce – zawartość pojęcia i sposób mierzenia

Pojęcia „sposób rządzenia” (*governance*¹) i jego „jakość” odnoszone są wspólnie do sfery prywatnej i publicznej. W tym drugim przypadku na trwałe weszły do rozważań w latach 80. i 90. XX wieku wraz z rozwojem nowej ekonomii instytucjonalnej i dostrzeżeniem instytucji jako fundamentalnej (głębokiej) determinanty wzrostu gospodarczego. Obecnie wykorzystywane są do wyjaśniania pożądaných zasad organizacji oraz funkcjonowania sfery publicznej i państwa.

Jerzy Wilkin wyjaśnia, że „(i)stotą *governance* jest tworzenie ładu instytucjonalnego, w ramach którego przebiegają działalność gospodarcza i inne formy działalności człowieka. *Governance* jest zawsze w jakimś zakresie procesem rządzenia, a więc funkcją sprawowania władzy”². Opiera się jednak na współrządzeniu, czyli dzieleniu się władzą i uczestniczeniu różnych podmiotów w rozwiązywaniu problemów koordynacji, organizowania i zarządzania.

Według Donalda F. Kettla *governance* powinno być odnoszone do formalnych i nieformalnych relacji pomiędzy rządem i społeczeństwem, które w swojej

¹ W polskojęzycznej literaturze tłumaczone także jako: zarządzania współuczestniczące lub współzarządzanie. Por. B. Jessop, *Promowanie „dobrego rządzenia” i ukrywanie jego słabości: refleksja nad politycznymi paradygmatami i politycznymi narracjami w sferze rządzenia*, „Zarządzanie Publiczne” 2007, nr 2 (2), s. 6 oraz E. Wojciechowski, *Zarządzanie w sektorze publicznym – od modelu tradycyjnego do governance*, w: *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. D. Strahl, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1161, Wrocław 2007.

² J. Wilkin, *Kategoria jakości rządzenia w naukach społecznych*, w: *Jakość rządzenia w Polsce. Jak ją badać, monitorować i poprawiać?*, red. J. Wilkin, Scholar, Warszawa 2013, s. 21.

istocie opisuje, a dobre rządzenie (*good governance*) nie jest warunkiem wystarczającym, ale koniecznym gospodarczej koniunktury i społecznej stabilizacji³. W ujęciu instytucjonalnym koncepcja dobrego rządzenia powinna być odnieszona „do trzech typów aktorów – rządu jako ustawodawcy, administracji jako wykonawcy oraz społeczeństwa jako uczestnika. W ujęciu procesualnym odnosi się do postulatu współuczestnictwa tych trzech aktorów w procesie sprawowania władzy, co ma gwarantować wysoką jakość rządzenia rozumianą jako optymalne połączenie konsensualnych procedur i pożądaných efektów”⁴.

W obecnych dyskusjach dotyczących dobrego rządzenia w sferze publicznej nie kładzie się nacisku wyłącznie na sprawność tej sfery, ale także na efektywność, koordynację, jakość oraz zorientowanie na obywatela. Koncepcja dobrego rządzenia osadza się na bardzo zróżnicowanych regułach politycznych i organizacyjnych, dobrym przywództwie, organizacyjnej sprawiedliwości, niedyskryminacji oraz odnosi się do coraz większej ilości kwestii, które są uznawane za nieetyczne⁵. Obecnie stała się ona bardzo pojemna, co stwarza pewne trudności w jej operacjonalizacji i badaniach mierzących jakość rządzenia. Obok wieloaspektowości samej koncepcji dobrego rządzenia dodatkową trudnością jest to, że jakość rządzenia jest zmienną nieobserwowalną, a wnioski na temat jej poziomu muszą być wyciągane na podstawie obserwacji określonych zjawisk⁶.

Duże zasługi w popularyzacji pojęć *governance* i *good governance* oraz zastosowaniu ich w badaniach aplikacyjnych przypisać należy Bankowi Światowemu, który programy wsparcia dla krajów słabiej rozwiniętych wiązał z koniecznością dokonywania w nich zmian instytucjonalnych w celu poprawy efektywności i skuteczności działań państw i władzy państwowej. Przyczynił się w ten sposób do wielu instytucjonalnych reform wpływających na poprawę jakości

³ D.F. Kettl, *The Global Public Management Revolution*, The Brookings Institution, Washington D.C. 2005, s. 78.

⁴ *Ewaluacja oparta na badaniu użyteczności – analiza w kontekście realizacji zasady good governance w wybranych programach operacyjnych*, Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011, s. 8, www.portal.uj.edu.pl/documents/4628317/5fd8f097-8ce8-4ad7-af64-6c386fa6a51e (12.03.2014).

⁵ Zob. Ch. Demmke, T. Moilanen, *Effectiveness of Ethics and Good Governance in Central Administration of EU-27: Evaluating Reform Outcomes in the Context of the Financial Crisis*, European Public Administration Network, grudzień 2011, s. 9, www.integriteitoverheid.nl/fileadmin/BIOS/data/Publicaties/Downloads/Effectiveness_of_Public-service_Ethics_and_Good_Governance_in_the_Central_Administrations_of_the_EU-27.pdf (12.03.2014).

⁶ Por. D. Piątek, *Jakość rządzenia w krajach transformujących się*, „Ekonomia i Prawo” 2010, t. 4, s. 281.

rządzenia w tych krajach. Określając podstawowe zasady decydujące o jakości rządzenia⁷, Bank Światowy zdefiniował sposób rządzenia jako zbiór procesów i instytucji, poprzez które sprawowana jest władza w danym kraju⁸, a w oparciu o koncepcję dobrego rządzenia przeprowadza coroczne badania jakości rządzenia, grupując różne jej aspekty w sześciu wymiarach⁹:

- a) głos obywateli i rozliczalność rządzących (VA) – ocenia zakres możliwości uczestnictwa obywateli w wyborach rządu, wolność stowarzyszania się i słowa oraz niezależność mediów;
- b) polityczna stabilność i niewystępowanie przemocy/terroryzmu (PV) – ocenia prawdopodobieństwo destabilizacji rządu albo obalenia go w sposób niekonstytucyjny lub gwałtowny, obejmuje politycznie umotywowaną przemoc i terroryzm;
- c) skuteczność rządu (GE) – ocenia jakość usług publicznych i kompetencje publicznej administracji oraz jej niezależność od nacisków politycznych, efektywność zarządzania budżetem i zadłużeniem publicznym, jakość formułowanej polityki oraz wiarygodność rządu;
- d) jakość regulacji (RQ) – ocenia zakres zdolności rządu do formułowania i wdrażania polityki i reguł, które pozwalają na rozwój prywatnego sektora oraz wiarygodność rządowych zobowiązań;
- e) rządy prawa (RL) – ocenia zakres, w jakim agenci rządowi (urzędnicy) cieszą się zaufaniem oraz przestrzegają obowiązujących reguł, szczególnie kontraktów, praw własności oraz niezależność i przewidywalność wymiaru sprawiedliwości;
- f) kontrola korupcji (CC) – ocenia, w jakim zakresie siła państwa jest wykorzystywana do realizacji prywatnych interesów, wliczając tu różne formy korupcji, takie jak podporządkowanie i zawładnięcie państwa przez grupy nacisku.

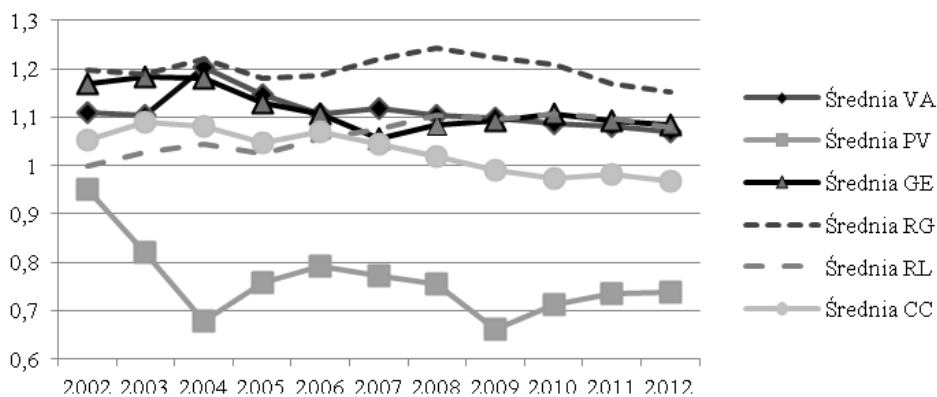
⁷ W. Rudolf, *Koncepcja governance i jej zastosowanie – od instytucji międzynarodowych do niższych szczebli władzy*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Oeconomica” 2010, nr 245, s. 77.

⁸ Zob. D. Kaufmann, A. Kraay, *Governance Indicators: Where Are We, Where Should We Be Going?*, Policy Research Working Paper 2007, no. 4370, s. 5.

⁹ Zob. D. Kaufmann, A. Kraay, M. Mastruzzi, *Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators 1996–2008*, Policy Research Working Paper 2009, no. 4978, s. 76–93.

Jakość rządzenia w UE i jej zróżnicowanie

Średnią ocenę jakości rządzenia dla wszystkich krajów UE-28 w sześciu badanych przez Bank Światowy wymiarach i zmiany, jakie w nich zaszły w badanym okresie, przedstawiono na rysunku 1. Najniższe łączne oceny jakości rządzenia kraje członkowskie otrzymały w wymiarze politycznej stabilności i niewystępowania przemocy, a najwyższe w wymiarze jakości regulacji. W rozpatrywanej dekadzie jedynie w wymiarze reguł prawa nastąpiła poprawa jakości rządzenia, a w pozostałych wymiarach dostrzegane jest, chociaż w różnym stopniu, pogorszenie sytuacji.



Rysunek 1. Ocena wymiarów jakości rządzenia w UE-28 w latach 2002–2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Banku Światowego Worldwide Governance Indicators, <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp> (20.03.2014).

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że niezmiernie trudno wskazać, które z wieloaspektowych wymiarów dobrego rządzenia mają mniejsze lub większe znaczenie. Zależy to od specyfiki i uwarunkowań każdego kraju. Takie wskazanie musi być zatem poprzedzone wnikliwą ich analizą, która nie jest przedmiotem tego opracowania. Na potrzeby dalszej analizy przyjęto założenie, że każdy z wymiarów ma takie samo znaczenie dla całokształtu jakości rządzenia w Unii. Obliczono zatem dla każdego kraju jeden miernik jakości rządzenia będący średnią arytmetyczną z ocen sześciu wyróżnionych wymiarów, a na ich podstawie ustalono wartości kwartyli.

Dzięki analizie wartości ćwiartkowych, kraje UE podzielono na cztery grupy o liczebności siedmiu krajów w każdej. Pierwszą grupę tworzy 25% anali-

zowanych krajów, dla których ocena jakości rządzenia była co najwyżej równa wartości pierwszego kwartyla. Są to kraje o **najniższej** względnej jakości rządzenia. Ostatnią grupę tworzy 1/4 spośród analizowanych krajów, dla których ocena jakości rządzenia jest wyższa od wartości trzeciego kwartyla. Są to kraje, w których jakość rządzenia została oceniona jako **wysoka**. Pomiędzy tymi grupami znajduje się połowa badanych krajów, podzielonych na dwie grupy, w których jakość rządzenia jest albo większa niż w krajach z pierwszej grupy, a co najwyżej równa wartości środkowej (kraje o **niskiej jakości rządzenia**), albo od niej większa, ale mniejsza niż w grupie krajów charakteryzujących się wysoką jakością rządzenia (kraje o **średnim poziomie jakości rządzenia**).

Tabela 1

Miary zróżnicowania jakości rządzenia w krajach UE w latach 2002–2012

Miary	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
WGI min.	-0,0161	-0,0465	-0,0046	0,0078	0,1023	0,1000	0,1254	0,1361	0,1465	0,1224	0,0568
Q1 WGI	0,7490	0,7384	0,7412	0,7192	0,7166	0,6854	0,6633	0,6994	0,7171	0,7132	0,7145
Q2 WGI	1,0202	0,9985	0,9826	0,9711	1,0021	0,9853	1,0387	1,0175	0,9363	0,9341	0,9255
Q3 WGI	1,5189	1,4113	1,4380	1,4126	1,5198	1,4782	1,4293	1,3418	1,3972	1,3765	1,3836
WGI max.	1,9386	1,9667	1,9861	1,9070	1,8856	1,8136	1,8216	1,8780	1,8678	1,8644	1,8668
Rozstęp	1,9548	2,0132	1,9906	1,8992	1,7833	1,7136	1,6962	1,7419	1,7214	1,7420	1,8100
Średnia WGI	1,0802	1,0692	1,0678	1,0478	1,0528	1,0480	1,0513	1,0273	1,0332	1,0267	1,0156
IQR WGI	0,7694	0,6729	0,6968	0,6935	0,8032	0,7929	0,7660	0,6424	0,6801	0,6633	0,6692
A WGI	-0,23	-0,28	-0,10	-0,23	-0,18	-0,10	-0,18	-0,03	-0,06	-0,06	-0,10

Q1 – kwartył pierwszy, Q2 – kwartył drugi, Q3 – kwartył trzeci, IQR – rozstęp ćwiartkowy, A – współczynnik skośności

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonej analizy.

Zaprezentowane w tabeli 1 klasyczne i pozycyjne miary tendencji centralnej oraz pozycyjne miary zróżnicowania i asymetrii pozwalają na wyciągnięcie kilku generalnych wniosków:

1. Ocena jakości rządzenia w krajach UE w analizowanym okresie zmieniała się różnokierunkowo, dlatego można mówić o podokresach poprawy i pogorszenia jakości rządzenia w czterech wyróżnionych grupach krajów. Początkowy okres spadku tej oceny miał jednak w wyróżnionych grupach różną długość. Szczególnie długi okres pogorszenia jakości rządzenia odnotowano w pierwszej grupie krajów – aż do 2009 roku zmniejszała się wartość Q1. W pozostałych grupach jakość rządzenia uległa poprawie w 2006 roku, ale była krótkotrwała, gdyż już w kolejnym roku spadły oceny jakości rządzenia

- dla tych grup, przybierając w następnych latach analizowanego okresu różne kierunki zmian. Nie przyczyniły się one generalnie do poprawy jakości rządzenia i wartości ćwiartkowe wskaźników WGI w 2012 roku były niższe niż w pierwszym roku analizowanego okresu.
2. Nieznaczny względny spadek jakości rządzenia dostrzegany jest w analizowanym okresie w całej UE. Potwierdza to zmiana średniej wartości wskaźnika WGI dla wszystkich 28 krajów – jego wartość była mniejsza w 2012 roku niż w pierwszym roku analizy o około 6%. Na spadek oceny jakości rządzenia w UE najbardziej wpływała pogarszająca się sytuacja w tym względzie w grupach krajów o średnim oraz wysokim poziomie jakości rządzenia, dla których wskaźniki WGI spadły w analizowanym okresie odpowiednio o około 9 i 8%.
 3. W każdym roku analizy Finlandia oceniana była jako kraj, w którym jakość rządzenia była najwyższa wśród analizowanych (WGI max.), a krajem otrzymującym najniższe oceny była Rumunia (WGI min.), dla której średnia wskaźników WGI przyjmowała w latach 2002–2004 nawet wartości ujemne. Oceną jakości rządzenia w Rumunii niemal corocznie wzrastała do 2010 roku, natomiast dla Finlandii zmniejszała się aż do 2008 roku. To właśnie wówczas obszar zmienności był najmniejszy, oznaczając najmniejsze zróżnicowanie jakości rządzenia między tymi dwoma krajami, ale jakość rządzenia w Rumunii oceniona została wówczas 14-krotnie gorzej niż w Finlandii, co wskazuje na ogromne zróżnicowanie pomiędzy tymi krajami UE.
 4. Zróżnicowanie jakości rządzenia dostrzegane jest także pomiędzy wyróżnionymi grupami krajów. Było ono zdecydowanie mniejsze niż między Finlandią i Rumunią, jednak różnica wartości górnego i dolnego kwartyła WGI w poszczególnych latach stanowiła aż 63–71% średniej WGI dla wszystkich krajów. Oznacza to, że pomiędzy krajami UE charakteryzującymi się najniższą (pierwsza grupa) i wysoką jakością rządzenia (czwarta grupa) jest w tym względzie ogromna przepaść, chociaż uległa ona zmniejszeniu w analizowanym okresie (wartość IQR WGI zmalała w 2012 roku o około 14% w porównaniu do wartości z pierwszego roku analizy).
 5. Ujemna wartość współczynnika skośności oraz mniejsza średnia wartość WGI dla wszystkich analizowanych krajów od wartości środkowej (Q2 WGI – mediany) świadczy jednak o tym, że w analizowanych krajach dominują oceny jakości rządzenia wyższe niż przeciętna ocena dla wszystkich krajów UE (lewostronna skośność). Największy stopień dominacji wyższych ocen jakości rządzenia wystąpił w 2003 roku, a najmniejszy – w 2009 roku (współczyn-

nik skośności przyjmował odpowiednio wartość $-0,23$ i $-0,03$), świadcząc o pewnym stopniu konwergencji jakości rządzenia w tym okresie.

Zmiany jakości rządzenia w krajach UE




W tabeli 2 przedstawiono wyniki analizy zmian ocen jakości rządzenia w każdym kraju UE w analizowanym okresie. Nie przedstawiono w niej wartości wskaźników WGI, ale posługując się nimi oraz wartościami kwartyli dla każdego roku analizy, kolorem zaznaczono grupę, w której znalazł się dany kraj ze względu na otrzymaną w danym roku ocenę jakości rządzenia. Pomimo różnokierunkowych zmian wartości wskaźników WGI aż 15 spośród badanych krajów nie zmieniło swojej pozycji i w całym analizowanym okresie zaliczanych było do tej samej grupy co w 2002 roku.

Tabela 2

Przynależność krajów UE w latach 2002–2012 do wyróżnionych grup

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria											
Belgia											
Bulgaria											
Chorwacja											
Cypr											
Czechy											
Dania											
Estonia											
Finlandia											
Francja											
Grecja											
Hiszpania											
Holandia											
Irlandia											
Łotwa											
Litwa											
Luksemburg											
Malta											
Niemcy											
Polska											
Portugalia											
Rumunia											
Słowacja											
Słowenia											
Szwecja											
Węgry											
Włochy											
Wielka Brytania											

LEGENDA:

	Najniższa jakość rządzenia		Średnia jakość rządzenia
	Niska jakość rządzenia		Wysoka jakość rządzenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonej analizy.

Najmniej zmian dokonało się w grupie czwartej – krajów charakteryzujących się wysoką jakością rządzenia. Austria, Finlandia, Holandia, Luksemburg i Szwecja, czyli kraje zaliczane do UE-15, w całym analizowanym okresie stanowiły trzon tej grupy. Oznacza to, że jedynie dwa kraje, które znalazły się w tej grupie w 2002 roku, nie były do niej zaliczane w całym okresie. Krajami tymi są: Niemcy, które w latach 2003–2004 i w 2006 roku przesunęły się do grupy krajów charakteryzujących się średnim poziomem jakości rządzenia, oraz Wielka Brytania, która znalazła się w tej grupie po raz pierwszy w 2005 roku i pozostała w niej od 2007 roku do końca analizowanego okresu. W czwartej grupie krajów znalazła się także Irlandia mającą wyższą od wartości Q3 WGI ocenę jakości rządzenia od 2003 roku. W całym analizowanym okresie grupę tę tworzyły zatem jedynie kraje UE-15. Podkreślić należy, że czwarta grupa krajów charakteryzuje się najmniejszym zróżnicowaniem jakości rządzenia – różnica WGI max. i Q3 WGI wynosiła 20–25% wartości WGI max.

Względna stabilność wykazać można także w pierwszej grupie krajów charakteryzujących się najniższą jakością rządzenia. W całym okresie tworzyły ją cztery kraje: Bułgaria, Chorwacja, Łotwa, Rumunia. Dzięki poprawie oceny jakości rządzenia pozostałe trzy kraje przeszły do grupy charakteryzującej się wyższą jakością rządzenia, a na ich miejsce od 2004 roku weszły Włochy, od 2007 roku – Grecja, a w 2010 i 2012 roku – Węgry. Do 2008 roku do tej grupy należała również Polska, jednak poprawa oceny jakości rządzenia przesunęła ją do grupy krajów o niskiej jakości rządzenia. W poszczególnych latach większą część tej grupy tworzyły nowe kraje członkowskie, a charakteryzowała się ona pod względem jakości rządzenia znaczną dywergencją. Wskazuje na to ocena jakości rządzenia w Rumunii (WGI min.), która była wielokrotnie niższa od wartości Q1 WGI (od 163 razy w 2005 roku do 4 razy w 2010 roku).

W grupie krajów o średniej jakości rządzenia stabilną jej część w całym analizowanym okresie stanowiły także cztery kraje: Belgia, Dania, Francja i Malta. Tylko ten ostatni kraj nie należy do UE-15. Do grupy tej dołączyły: wspomniana wcześniej Wielka Brytania, a w 2006 roku – Cypr i Estonia (poprawa jakości rządzenia). Natomiast Hiszpania opuściła tę grupę w 2006 roku z powodu pogorszenia się jakości rządzenia. Grupa ta charakteryzuje się większą dywergencją jakości rządzenia niż grupa czwarta, a zdecydowanie mniejszą niż grupa pierwsza. Różnica pomiędzy wartością Q3 i Q2 WGI stanowiła 24–33% wartości Q3.

Najbardziej zmienna okazała się grupa krajów charakteryzujących się niską jakością rządzenia. Jedynymi krajami zaliczanymi do tej grupy w całym analizo-

wanym okresie były Czechy i Słowenia. Grupę tę w 2003 roku opuściły Włochy i w 2007 roku Grecja z powodu pogorszenia jakości rządzenia, a w 2006 roku – wspomniane wyżej Cypr i Estonia. Ze względu na poprawę jakości rządzenia do grupy tej od 2004 roku należy Słowacja, a od 2007 roku – także Polska. W grupie tej należy wyróżnić Litwę, która odznacza się największą zmiennością (falowaniem) jakości rządzenia – czterokrotnie w analizowanym okresie wchodziła do grupy krajów charakteryzujących się niską jakością rządzenia, a w pozostałych latach spadała do grupy krajów najgorzej zarządzanych w UE. Grupa druga charakteryzuje się nieznacznie większą dywergencją jakości rządzenia w porównaniu do grupy trzeciej, gdyż różnica pomiędzy wartością Q2 i Q1 WGI stanowiła w poszczególnych latach 23–36% wartości Q2.

Podsumowanie

Kraje, które obecnie należą do UE, przystępowały do struktur unijnych na różnych etapach integracji tego ugrupowania, ale ich przyjęcie było potwierdzeniem faktu, że ich systemy gospodarczo-polityczne oparte na wolnym rynku, liberalizacji, otwartości gospodarki i demokracji są porównywalne z bardziej rozwiniętymi gospodarkami europejskimi i mogą w harmonijny sposób współistnieć w ramach jednego szerszego systemu. Nie oznacza to, że są identyczne, bo nawet najlepszego układu funkcjonujących instytucji nie da się odwzorować i przenieść do innych krajów różnych pod względem obowiązującego systemu społeczno-kulturowego i zależności wynikających z poprzednich doświadczeń (*path dependence*). Dlatego pomimo pewnych podobieństw systemów gospodarczo-politycznych krajów UE charakteryzują się one odmiennymi tradycjami i historycznymi doświadczeniami oraz innymi nieformalnymi instytucjami, które powodują, że jakość rządzenia wewnątrz tego ugrupowania, jak wskazano w artykule, jest znacznie zróżnicowana, co prowadzi do dużych różnic ich poziomów rozwoju.

Bibliografia

Demmke Ch., Moilanen T., *Effectiveness of Ethics and Good Governance in Central Administration of EU-27: Evaluating Reform Outcomes in the Context of the Financial Crisis*, European Public Administration Network, grudzień 2011, www.integriteitoverheid.nl/fileadmin/BIOS/data/Publicaties/Downloads/Effectiveness_of_Public-service_Ethics_and_Good_Governance_in_the_Central_Administrations_of_the_EU-27.pdf.

- Ewaluacja oparta na badaniu użyteczności – analiza w kontekście realizacji zasady good governance w wybranych programach operacyjnych*, Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011, www.portal.uj.edu.pl/documents/4628317/5fd8f097-8ce8-4ad7-af64-6c386fa6a51e.
- Jessop B., *Promowanie „dobrego rządzenia” i ukrywanie jego słabości: refleksja nad politycznymi paradygmatami i politycznymi narracjami w sferze rządzenia*, „Zarządzanie Publiczne” 2007, nr 2 (2).
- Kaufmann D., Kraay A., *Governance Indicators: Where Are We, Where Should We Be Going?*, Policy Research Working Paper 2007, no. 4370.
- Kaufmann D., Kraay A., Mastruzzi M., *Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators 1996–2008*, Policy Research Working Paper 2009, no. 4978.
- Kettl D.F., *The Global Public Management Revolution*, The Brookings Institution, Washington D.C. 2005.
- Piątek D., *Jakość rządzenia w krajach transformujących się*, „Ekonomia i Prawo” 2010, t. 4.
- Rudolf W., *Koncepcja governance i jej zastosowanie – od instytucji międzynarodowych do niższych szczebli władzy*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica” 2010, nr 245.
- Wilkin J., *Kategoria jakości rządzenia w naukach społecznych*, w: *Jakość rządzenia w Polsce. Jak ją badać, monitorować i poprawiać?*, red. J. Wilkin, Scholar, Warszawa 2013.
- Wojciechowski E., *Zarządzanie w sektorze publicznym – od modelu tradycyjnego do governance*, w: *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. D. Strahl, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1161, Wrocław 2007.

THE DIVERSITY OF THE GOVERNANCE QUALITY IN THE EUROPEAN UNION

Keywords: governance quality, good governance, EU members

SUMMARY

The governance quality is a determinant of the results achieved by the countries in field of management, and the concept of good governance is a model to follow and evaluate its performance. The article presents the results of research about diversity in

the governance quality in the EU-28 members during the 2002–2012 period, based on an analysis of quartiles. In the research *Worldwide Governance Indicators* database created by the World Bank was used.